

POSTANOWIENIE

Dnia 27 kwietnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Marta Romańska

w sprawie z wniosku Z. C.
przy uczestnictwie A. C., G. W., H. R., W. W. i J. R.
o zniesienie współwłasności,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 27 kwietnia 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestników H. R. i J. R.
od postanowienia Sądu Okręgowego w K.
z dnia 5 listopada 2019 r., sygn. akt I Ca (...),

- 1) odrzuca skargę kasacyjną;**
- 2) stwierdza, że wnioskodawca i uczestnicy ponoszą koszty postępowania kasacyjnego związane ze swym udziałem w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wnioskodawca Z. C. w sprawie z udziałem A. C., H. R., J. R., G. W. i W. W. wniósł o zniesienie współwłasności zabudowanej nieruchomości składającej się

z działki nr [...]5 położonej w S. przez geodezyjny podział nieruchomości. Wartość przedmiotu sprawy określił na kwotę 200 000 zł.

Uczestnik G. W. wniósł o zniesienie współwłasności nieruchomości i o dział spadku po K. W. i X.Y., będących rodzicami jego oraz H. R. i W. W. Wniósł także o ustalenie, że wchodzący w skład spadku po rodzicach udział wynoszący 1/2 we własności nieruchomości stanowił ich majątek dorobkowy.

Uczestnicy H. R. i J. R. zarzucili, że nabyli przez zasiedzenie udział 2/3 części w działce nr [...]5/2, mającej powstać w wyniku podziału działki nr [...]5.

Postanowieniem z 10 lipca 2017 r. Sąd Rejonowy w S. ustalił, że w skład majątku wspólnego K. W. i X.Y. wszedł udział w wysokości 1/2 części w prawie własności zabudowanej nieruchomości stanowiącej działkę nr [...]5, o powierzchni 0,1355 ha, położonej w S., obręb (...), objętej księgą wieczystą nr (...) (pkt I), podzielił tę nieruchomość na działkę nr [...]5/1, o powierzchni 0,0709 ha, zabudowaną samodzielną częścią budynku mieszkalnego oraz działkę nr [...]5/2, o powierzchni 0,0646 ha, zabudowaną samodzielną częścią budynku mieszkalnego (pkt II), stwierdził, że uczestnicy H. R. i J. R. na zasadzie wspólności majątkowej małżeńskiej nabyli przez zasiedzenie z dniem 6 listopada 2012 r. udział w wysokości 2/8 części w prawie własności zabudowanej nieruchomości stanowiącej działkę nr [...]5/2, w miejsce uczestnika W. W. i uczestnika G. W. (pkt III) oraz oddalił wniosek H. R. i J. R. o zasiedzenie w pozostałym zakresie (pkt IV).

Apelację od postanowienia z 10 lipca 2017 r. wnieśli uczestnicy H. R. i J. R. oraz uczestnik G. W. Uczestnicy H. R. i J. R. zaskarżyli to postanowienie w części ustalającej skład majątku wspólnego K. W. i X.Y. (pkt I) oraz w części oddalającej ich wniosek o stwierdzenie zasiedzenia (pkt IV). Uczestnik G. W. zaskarżył postanowienie w części stwierdzającej nabycie przez zasiedzenie przez H. R. i J. R. udziału w wysokości 2/8 części w prawie własności zabudowanej nieruchomości stanowiącej działkę nr [...]5/2.

Sąd Okręgowy w K. postanowieniem z 26 kwietnia 2018 r. uchylił postanowienie z 10 lipca 2017 r. w części dotyczącej wniosku o zasiedzenie, tj. w zakresie pkt III i IV tego postanowienia i przekazał sprawę w tym zakresie

Sądowi Rejonowemu w S. do ponownego rozpoznania (pkt I) i oddalił apelację uczestników H. R. i J. R. w pozostałej części (pkt II).

Skarga kasacyjna H. R. na postanowienie z 26 kwietnia 2018 r. w części oddalającej jej apelację w pozostałym zakresie (pkt II) została odrzucona postanowieniem Sądu Okręgowego w K. z 24 września 2018 r. z uwagi niższą wartość przedmiotu zaskarżenia niż wartość progowa, oznaczona przez ustawodawcę w art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c. Zażalenie H. R. na to postanowienie zostało oddalone przez Sąd Najwyższy postanowieniem z 9 sierpnia 2019 r., I CZ 56/19.

W uwzględnieniu zażalenia na postanowienie Sądu Okręgowego w K. z 26 kwietnia 2018 r. w części, w której Sąd ten uchylił postanowienie Sądu Rejonowego w S. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania (pkt I), Sąd Najwyższy postanowieniem 9 sierpnia 2019 r. uchylił to postanowienie, a Sąd Okręgowy postanowieniem z 5 listopada 2019 r. - w wyniku rozpoznania apelacji G. W. od rozstrzygnięcia w pkt III postanowienia Sądu Rejonowego w S. z 10 lipca 2017 r. i H. R. oraz J. R. od rozstrzygnięcia w pkt IV tego postanowienia - w uwzględnieniu apelacji G. W. zmienił postanowienie Sądu Rejonowego z 10 lipca 2017 r. i oddalił wniosek H. R. oraz J. R. o stwierdzenie nabycia własności udziału w nieruchomości stanowiącej działkę nr [...]5/2 przez zasiedzenie oraz oddalił apelację H. R. oraz J. R. od postanowienia Sądu Rejonowego z 10 lipca 2017 r. oddalającego częściowo ich wniosek o stwierdzenie zasiedzenia.

Skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego z 5 listopada 2019 r. wnieśli H. R. i J. R., a wartość przedmiotu zaskarżenia określili na kwotę 150 000 zł.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W niniejszej sprawie Sąd Najwyższy w postanowieniu z 9 sierpnia 2019 r., I CZ 56/19 wyjaśnił już, że w sprawach działowych (dział spadku, podział majątku wspólnego małżonków, zniesienie współwłasności), w razie zaskarżenia orzeczenia co do istoty sprawy, wartość przedmiotu zaskarżenia wyznacza nie wartość całego dzielonego majątku, ale wartość konkretnego interesu (roszczenia, żądania) lub składnika majątkowego, którego dotyczy środek odwoławczy. Z reguły nie może ona przekraczać wartości udziału przysługującemu skarżącemu uczestnikowi,

chyba że podważa on zasadę podziału, objęcie lub nieobjęcie orzeczeniem poszczególnych rzeczy lub praw albo rozliczenie nakładów, gdyż wówczas wartość przedmiotu zaskarżenia może być wyższa niż wartość jego udziału. Wskazana przez skarżącego w skardze kasacyjnej wartość przedmiotu zaskarżenia nie jest wiążąca dla sądu drugiej instancji ani dla Sądu Najwyższego i podlega weryfikacji na podstawie akt sprawy, z pominięciem zasad określonych w art. 25 i 26 k.p.c. (por. postanowienia Sądu Najwyższego z 21 stycznia 2003 r., III CZ 153/02, OSNC 2004, nr 4, poz. 60, z 20 lutego 2015 r., V CSK 239/14, niepubl., z 13 marca 2015 r., III CZ 13/15, niepubl., z 18 marca 2015 r., III CSK 419/14, niepubl., z 19 czerwca 2015 r., IV CZ 16/15, niepubl., z 6 listopada 2015 r., II CZ 76/15, niepubl., z 13 stycznia 2017 r., III CZ 61/16, niepubl.).

Zasadniczo podstawą do określenia wartości przedmiotu zaskarżenia zgodnie z wskazanymi regułami jest wartość dzielonego majątku, jego składników i udziałów w nim przydających uczestnikom postępowania ustalona przez sąd. W postępowaniu w sprawach działowych do sądu należy określenie tej wartości (por. art. 619 § 1, art. 684 i art. 567 § 3 k.p.c.). Określenie wartości dzielonego majątku przez sąd wpływa w konsekwencji na określenie wartości przedmiotu zaskarżenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 23 stycznia 2014 r., II CZ 101/13, niepubl.). Odmienne kwestia ta przedstawia się jedynie w odniesieniu do rozliczenia nakładów i roszczeń z tytułu posiadania rzeczy, gdyż wtedy decydujące znaczenie ma wysokość żądań określonych przez uczestników postępowania.

Szczególne sytuacja występuje wtedy, gdy w sprawie nie doszło jeszcze do ustalenia wartości dzielonego majątku, jego składników lub udziałów w nim, które przypadają uczestnikom postępowania, a wydane zostało postanowienie wstępne (art. 618 § 1 k.p.c.). W takim wypadku nie ma możliwości, aby przy ustalaniu wartości przedmiotu zaskarżenia odwołać się do ustalonej przez sąd wartości dzielonego majątku, jego składników lub udziałów w nim, w tym udziału podmiotu skarżącego. Właściwe jest wtedy odwołanie się do wartości przedmiotu sprawy wskazanej przez wnioskodawcę we wniosku, zwłaszcza, gdy nie była ona kwestionowana przez uczestnika postępowania, który wnosi środek zaskarżenia,

jak również nie została zweryfikowana przez sąd. Brak w takiej sytuacji innego punktu odniesienia dla określenia wartości przedmiotu zaskarżenia.

W niniejszej sprawie wnioskodawca określił wartość przedmiotu sprawy, którą stanowi nieruchomość – zabudowana działka nr [...]5 w S., na kwotę 200 000 zł. Wartość ta nie była badana przez Sąd pierwszej lub drugiej instancji, jak również kwestionowana przez uczestników H. R. i J. R., a zatem podlegała utrwaleniu w dalszym toku postępowania. Przypadający uczestnikom H. R., G.W. i W.W. udział w podlegającej podziałowi nieruchomości wynosi 1/2, a podlegające ocenie w niniejszej sprawie żądanie stwierdzenia nabycia przez zasiedzenie dotyczy udziału 2/3 części w działce nr [...]5/2, mającej powstać w wyniku podziału działki nr [...]5. W tym stanie rzeczy nie sposób jest przyjąć, że wartość przedmiotu zaskarżenia dla skargi kasacyjnej H. R. i J. R. wynosi 150 000 zł, jak określili skarżący. Kwota ta jest niższa od wymaganej wartości przedmiotu zaskarżenia w wysokości 150 000 zł, której osiągnięcie warunkuje dopuszczalność skargi kasacyjnej w sprawach o zniesienie współwłasności i dział spadku (art. 519¹ § 4 pkt 4 k.p.c.). Oznacza to, że skarga kasacyjna uczestników H. R. i J. R., jako niedopuszczalna, podlegała odrzuceniu (art. 398⁶ § 3 k.p.c.).

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono stosownie do art. 520 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ i art. 391 § 1 k.p.c.

ke